



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia**

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

**Tomás <de Jesus>**

**Coloniæ Agrippinæ, 1684**

Capvt VI [i.e. VIII]. Quæ sit quantitas gravis, ut illam dispensans Religiosus contra Paupertatis Votum peccet.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-38601**



præjudicium Voto Paupertatis. Quod si velit Navarrus (quod significare videtur) Summum Pontificem tantum posse præbere hanc facultatem, quia ipse solus Pontifex potest dispensare in voto paupertatis, hoc etiam non facit ad rem: quia nulla dispensatio fit, cum prædicta facultas conceditur, sed potius manente intacta ratione, & natura hujus voti, quasi extenditur (ut supra ex mente D. Thomæ diximus, & ipse Navarrus testatur) facultas disponendi in vita ut etiam post mortem valeat, & hoc sine illo præjudicio voti paupertatis fit. Quare dicendum videtur monachum etiam cum licentia Prælati de ullis bonis non posse testari, quia modus hic testandi (etiam si sit ad pias causas, & de rebus modicis, præmissaque Prælati consensu) pugnat cum essentia, & ratione voti paupertatis.

Primo, quia cum testamentum sonet testationem mentis, qua disponit quis de rebus suis post suam mortem, ideo voluerunt jura, ut monachi omnino essent alieni ad testamenti factio- nem, & cum Prælati voluntate.

Secundum quia jura etiam permittant Ecclesiastica bona, maxime mobilia, quæ à beneficiis ex bonis Ecclesiæ sunt acquisita in vita, in pias causas, aliasque elemosynas ab eis erogari, prohibent tamen ne prædicta bona Ecclesiastica ab eisdem post mortem, vel testamento, vel alia causa alienentur, ut patet ex *Cap. Ad hæc, de testam.* Quare in jure id cautum est, ne Ecclesiastica bona beneficiariorum, imò etiam ab Episcopis acquisita, post mortem ab eis testamento disponantur, quamvis in vita possint de illis disponere. Eodem modo dicendum est in nostro casu, monachum in vita cum licentia Prælati posse bona aliqua erogare, post mortem vero in testamento non posse, quia Ecclesiastica bona hoc gaudent privilegio, ut post mortem alienari non possint, nisi de licentia Papæ. Unde qui ea sine facultate Pontificis disponeret, peccaret peccato proprietatis, erogans sine licentia justa, bona monasterii.

Tert. Quia Prælati absolute prohibetur in jure testari, ut expressè habetur in *Cap.* quia ingredientibus, *de testam.* ergo non potest hanc facultatem subdito præbere. Et hæc de testamento factio.

#### D V B I V M IV.

An Monachi possint esse testamentorum executores.

Restat nunc, ut de testamentorum executione dicamus. Circa quam constituendum est, Religiosos posse eligi executores testamentorum, ut colligitur apertè ex *Cap. Tua nobis, de testam.* & tradunt communiter Scribentes ibi, non tamen possunt tale munus subire, nisi licentia Prælati petita, & obtenta. Ita habetur in *C. religiosus, de testam. l. 6.* & *Clement. unica eodem tit.* Si vero contra voluntatem Prælati executionem gderit, certum est, totum esse irritum, ut latè docet Covarruv. in *Cap. Tua nobis, de testam. num. 2.* Sylvest. *ver.* testamentum 2. n. 2. Molina de *Justitia*, & jure *Tom. 1. tit. 2. l. disput. 247.* Et ratio est, quia, *Thomæ à Jesu Oper. Tom. 1.*

Religiosus non potest esse adm. inceptor ullo- rum bonorum sine licentia, ut supra probat, & expressè cavetur in *Concil. Trident. Sess. 25. Cap. 2. de reform. Regularium*, quia administratio est jus quoddam civile pretio aestimabile. Imò ob solam administrationem paternæ hereditatis filius dicitur habere peculium profectum, ut patet ex his, quæ *parte 1. Cap. 1. de peculio profectio* diximus, esse vero testamenti executorem, nihil aliud est, quam administrare, & expendere bona defuncti, ut habetur dicto *Cap. Tua nobis.* Et *Clement. Exivi. de verb. signif. §. verum etiam.* Igitur fieri non potest sine licentia Prælati, ex quo etiam colligitur in dicta administratione sine Prælati consensu assumpta vitium proprietatis committi, omnino nullam esse, ut inter alios observat Emman. Roderic. *Tom. 3. quest. Regul. quest. 72. art. 1.* Prior tamen, sive Guardianus, sive quilibet alius superior ordinarius potest præbere hanc Religiosis sibi subditis facultatem exequendi testamentum, nisi aliud proprius Ordin. Constitutio- nibus caveatur, ac proinde ipse sine ulla alia Generalis, vel Provincialis licentia poterit esse ex vi juris testamentorum executor.

Ex quo Infero Fratibus Minoribus prohibi- tum esse omnino hoc executorium munus, ut habetur dicta *Clement. Exivi. §. verum.* Primò quia id non potest fieri sine contrædictione pecunie, quæ omnino eis per suam Regul. est interdicta. Secundo, quia executor est admi- nistratio bonorum defuncti. Quæ duo const- ant ex illis verb. *Clementina. Debent sibi scire interdictum quod hujusmodi executionibus, & de- positionibus se exponant, Cum hac sapins absque li- tigio, contrædictione vel administratione pecunie nequeant expidiri.* Ubi Pontifex testamenti exe- cutionem, dispositionem bonorum, & admini- strationem appellat. Quamvis si solum secun- dum hoc obstarèt, posset cum licentia Prælati sicut alii Religiosi fieri executores.

#### C A P V T VI.

Quæ sit quantitas gravis, ut illam dis- pensans Religiosus contra Pau- pertatis Votum peccet.

Dicendum primo est, non quancumque bonorum dispensationem sine Prælati li- centia factam, esse culpam lethalem. Hæc conclusio est contra Antoninum & Vandelium, qui (ut Ludo. Lopez in *instruc. Cap. 156. refert*) affirmarant cujuscumque rei etiam minimæ di- spensationem sine Prælati licentia factam esse peccatum mortale: est tamen rigida nimium hæc sententia; quia si materia levis est, & illam dispensare solum leve erit & veniale peccatum. In omnibus enim præceptis locum habet com- mane illud effatum, parum pro nihilo reputari. Illud tamen cum Corduba in *sum. quest. 109.* diligenter advertit, hanc rei levis distributionem (quamvis mortale peccatum non subinferat) nunquam tamen à peccato veniali esse immu- nem, eoque gravi, ut colligi potest ex modo loquendi SS. Patrum, qui severioribus verbis minimas etiam dispensationes inhibent, magno- que

Hhh 3 que



que verborum pondere, eas à monasteriis omnino arcere conatur.

Consulendi sunt Bened. in *Régula*, ubi sine licentia neque codicem, neque tabulas, neque graphium habere vult. Hieron. in *Reg. monachar. Cap. 3. Non retineatur* (inquit) *quantumcumque minimum temporale*. Et subdit infid: *Nulla omnino tangere aut aliquoties retinere audeat per horam, censum aut obolum, aut aliquid quantumcumque minimum*. Amplectitur idem Bonaventura in 1. *parte speculæ particula 1. Cap. 4.* his verbis, *sine licentia superiorum ne habeatur tabula, aut acm*. Cassianus lib. 4. *de institutis renuntiantium Cap. 13.* de monachis loquens, hæc habet verba: *Nulli cistellam, nulli pecularem sportellam liceat possidere, nec tale aliquid quod ut proprium retinens, suo debeat communire signaculo*.

Hos Patres secutus Carthusianus *de reform. Claus. Cap. 14* Hugo *super Reg. B. Franc. Author conformitatum ibidem, Serena Conf. quest. 81.* & Corduba *super eandem Reg. quest. 6.* qui omnes affirmant Religiosum sine licentia habentem filum, acum, calamum vel quid simile peccare, & esse proprietarium. Quod non est sic accipiendum, quasi is Religiosus peccatum lethale proprietatis incurretet, sed dantaxat quod committat peccatum, quod in genere suo est proprietatis, nisi ratione parvitas materiæ sit peccatum veniale. Idemque docuit Petrus Damianus in *Apolog. de contemptu seculi*, in qua strictissime de hac materia locutus est.

*Consuléd.* Reliquum igitur est, ut explicetur quamnam materia pro gravi ducenda sit, ut illam distribuens mortaliter peccet. In hacre Navarrus *de restitut. Cap. 1. Lib. 3.* alios ex Thomistis imitatus, & sequitur Graphis 1. *parte suar. decisio. Lib. 3. Cap. 5. num. 49.* Idem iudicandum de proprietatis peccato, & de futuro à seculari commissio ferendum esse censet, atque adeo illam dicit esse respectu Religiosi materiam gravem, sufficientemque ad peccatum mortale proprietatis constituendum, quæ respectu secularis esset materia furti. Hæc tamen sententia ab aliis huius temporis viris doctis juxta ac piis & gravibus, nimis ampla estimata est; dicunt enim non esse eodem modo de peccato proprietatis, & de furto iudicandum, cum enim Religiosus non solum ratione paupertatis, sed etiam scriptis ratione justitiæ adstrictus sit (*sup. diximus Cap. 3. hujus partis 2.*) sequitur minorem respectu utilius materiam sufficere, ut proprietatis peccatum mortale committat.

Unde deducunt primo illam materiam, quæ respectu furti dubia est, an sit peccatum mortale constituendum sufficiens, esse certam respectu proprietatis. Secundo inferunt esse peccatum mortale proprietatis in Religioso unum argenteum sine licentia dispensare, cum enim hæc materia respectu furti sit dubia, imo valde probabilis secundum illos, consequenter docent absolute loquendo esse materiam certam respectu proprietatis. Et quantum ad hoc quod unus argenteus sit materia gravis respectu omnium Religionum, amplectitur hanc sententiam Cordub. in *sum. quest. 109.* secutus Navarrum in *C. fin. 14. quest. 6.* & in *manuali. Cap. 17. num. 3.* qui affirmat unum argenteum in regno Hispaniæ esse materiam gravem respectu furti. Et idem sequitur *Conf. 57. de Regular. dub.*

3. *num. 7.* ubi de Religiosis tractans dicit tres partes unius argentei (Hispanicè tres quartillos) & ad summum, unum argenteum esse materiam gravem. Quam opinionem etiam sequitur Salon *de just. & jure quest. 66. art. 6. controversia 1.* potestque primo hæc sententia fundari, quia in Ordine Carthusiensium (ut ibidem Navarrus refert 2. *parte statutor. antiquorum, Cap. 31.*) statutum habebatur, ut Religiosus, qui post obitum habens 12. dipondia deprehensus fuerit, extra Conventus claustrum & cæmeterium, terræ mandetur; quæ statuta à Sede Apostolica confirmata si ère. Quia confirmatione supposita potest non leve argumentum pro hac sententia formari, in hunc modum: Ecclesiastica sepultura carere, culpam mortalem supponit, ut in *Cap. pro obventibus, & in Cap. non estimemus 13. quest. 2.* & sequitur glossa in *Cap. Ex parte, secundo de sepultura*, ergo 12. dipondia respectu earum Religionum, quæ divites, ampliusque redditus possidere dicuntur (qualis est Carthusiensium) erit materia gravis.

Secund. Quia in eadem Religione, *loco citato*, qui sine Prælati licentia tres solidos expendit, excommunicationis pœnâ mulcatur, hæc ergo erit sufficiens materia ad peccatum mortale, cum excommunicatio major lethale peccatum supponat, quæ pœna in nova etiam statutorum collectione *parte 2. Cap. 19.* confirmata hodieque observata invenitur.

Alii vero DD. moderni, quos Mendoza *quest. 8.* sæpe citatà imitatur, tenent peccati proprietatis materiam esse, duos argenteos dispensare, sequuntur enim communem Thomistarum opinionem, assertentio hæc esse materiam furti gravem, & eodem modo de peccato proprietatis concludunt. Mihi tamen difficile admodum videtur, tam respectu secularium, quam Religiosorum, furtis certam limitare materiam, neque autem antiqui & graves Theologi hanc materiæ gravitatem ad amullum decernere. Quare neque apud D. Thomam, Scotum, Patudanum & alios veriores Theologos, quidquam certi de hacre cautum reperitur; sed quia nostri ævi Scriptores, arenas maris computare moluntur, ne nos ab hac communi via deflectamus, advertendum duximus; quantitatem gravem non posse respectu omnium Religionum esse æqualem; aliæ quippe locupletiores, aliæ pauperiores sunt, ideoque quæ respectu unius est materia levis, respectu alterius gravis erit censenda. Hanc doctrinam ex D. Thom. colligo 2. 2. *quest. 32. art. 4. ad tertium*; ubi docet materiam gravem non solum sumi absolute & à parte rei, sed etiam per comparationem ad paupertatem vel divitias domorum, exemplo elemosynæ, quam vidua imposuit gazophylacio, quæ, comparatione tenuitatis ipsius, magna erat.

Dubitatio igitur propositæ respondeo, merito respectu omnium Religionum iudicati quantitatem gravem duos argenteos; Ita communiter tenent Thomistæ, Mendoza ubi *supra* quamvis Navarrus, Corduba, & Ludov. Lopez strictius loquantur; Ratio est, quia hæc in furto absolute gravis materia reputatur, & à fortiori in Religiosorum furtis; in Religionibus vero,

quæ



quæ strictiorem servant paupertatem, forte minor quantitas gravis materia judicari possit. Quod si nobis quispiam objecerit, viros graves & peritos aliarum Religionum, majorem quantitatē prædictā sine scrupulo dispensare. Resp. 1. Sapientiores esse eos, qui pro nostrâ sententia citati, quos æquum esset hac in re, omnes quantumvis graves & religiosos, qui paupertatem exactè observare cupiunt, sectari. Resp. secund. præfatos etiam Religiosos sine scrupulo dispensare decem & duodecim argenteos, ex quo tamen colligere non licet, nobis id esse permiffum. Unde addo tertio credendum esse illos à Prælatis suis tacitam vel expressam licentiam habere, & contrarium sine temeritate judicari non posse, hæc autem interpretativa facultas apud nos locum non habet ut in 3. parte hujus Tractatus comprobabimus.

Ex dictis elicitur primò, gravius peccare Religiosum, qui ab alio Religioso ex his, quibus utitur, dictam quantitatem assumeret, quàm illum, qui eandem vel à seculari, vel à communibus Conventus bonis futaretur. Ita colligitur ex Conc. Mediolanen. l. 1. parte confit. c. de monialibus, ubi postquam docuit proprietarios castigandos esse, subdit: *Et multo magis, quæ ex communi, aut ex eo quod alicujus usus tributum sit, furtum sibi aliquid vendicaverit.* Et ratio est, quia majoris perturbationis causam præstat, & aliorum Religiosorum propter hoc estimatio dimittitur, & ut claves in Religionem introducantur, viam pandit, quæ multa secum damna advehere solent, licet hæc major gravitas non sit intra limites Voti paupertatis.

Secund. Ex dictis constat idem de aliis rebus pretio æstimabilibus, ut sunt vestes, cibi &c. quod de pecunia, censendum esse; hinc qui sine tacito vel expresso Prælati consensu acciperet, daret, vel à Conventus bonis subriperet notabilem harum rerum quantitatem, dubio procul mortalis noxæ reus fieret, idque hæc porissimum ratione quod (ut in Cap. 4. 1. partis dictum fuit) non modo pecunia, sed quæcumque alia res pretio æstimabilis est materia Voti paupertatis. ideoque non tantum is, qui notabilem pecuniæ quantitatem sibi assumit, contra illud peccat, sed etiam qui aliis ex rebus etiam comestibilibus eandem quantitatem infideliter distribuit; nisi alias tacita vel interpretativa licentia prælati præsumeretur, quam puto præsumi sæpenumero in Religionibus laxioribus, minimè vero in reformatis, in quibus omnia etiam minima, sine Prælatorum prævia licentia nec accipi nec dispensari à Religiosis possunt.

Restant tamen circa traditam doctrinam duo dubia explicanda; Primum est, si multi Religiosi aliquam rem notabilis quantitatis sibi assumant, an omnes peccent mortaliter, quamvis pars, quæ sigillatim unumquemque illorum contingit, minima sit, ex monasterii bonis? Resp. affirm. quia quilibet illorum ita peccat, ac si totam illam solus sibi assumeret, idque manifesto exemplo comprobari quam facile potest, ducto ab his, qui communi consensu vineam ingredientibus notabilis damna inferunt, in hoc enim casu omnes concedunt quemlibet ex illis lethaliter delinquere. Nec valet excusatio dicentium, res Conventus esse communes, quia (ut supra dicebamus) non eatenus communes

sunt, ut quilibet illorum habeat jus ad fumendum ex illis quicquid sibi adlibnerit, sed quatenus in communem omnium utilitatem à Prælatis dispensari debent, & non à subditis.

Secundum dubium est; utrum peccet mortaliter Religiosus, qui multoties res parvi momenti sibi assumit, ita ut ex omnibus illis notabilis quantitas confurgat. Resp. cum Navarro de regular. conf. 75. n. 28. & Grassis 1. part. lib. 3. Cap. 5. n. 51. multa furta parva in Religioso, quamvis notabilem quantitatem attingant, non esse peccata mortalia, si sine fraude fiant, id est, si fiant sine intentione multoties fumendi per partes, quod totum simul sumi non potest. Et ratio est, quia sicut similia furta in uxore & filiisfamil. à peccato mortali excusantur, ita pariter in Religioso, qui filius etiam est, excusanda videntur.

C A P V T IX.

An teneatur Religiosus illa, quæ sine licentia Prælati expendit, restituere.

PRimo in hac re constituo Religiosum ad restituendum teneri. Et ratio est, quia omnem furcum inducit restituendi obligationem, atque ideo si Religiosus furatus fuerit, ad restitutionem tenebitur. Quod ut determinare & delucidè magis explicetur; ex superioribus notandum, peccatum proprietatis crebro ipsi furto conjungi, ut v. g. quando Religiosus ex bonis Conventus extraneis quippiam distribuit; quando vero à furto sanctum est, ut, si ex his, quæ usui habentur, vel ex communibus Conventus bonis aliquid alii ejusdem Conventus Religioso tribuat, in hoc enim casu, ut supra Cap. 2. hujus partis probavi, quamvis peccet Religiosus contra votum paupertatis, nihil tamen furatur.

Hoc supposito addo secund. quando Religiosus nihil furatur, nihil restituere teneri, tenebitur tamen ulterius ab actione dispensandi cessare, & si res dispensata adhuc permaneat, ut v. g. si sit vestis, aut liber, quæ facilius permanere possunt, tenebitur accipientem monere, ut sibi, vel in eos usus reddat, quibus antea erat à Prælato depurata.

Dico tertio. Quando Religiosus furtum simul cum proprietate committit, exempli gratia, quando ex bonis monasterii extraneis, sine licentia aliquid donat, vel alio modo alienat, tenetur rem alienatam Conventui reddere, & si ad tertiam personam devenit, ut ad Conventum redeat, conari; si tamen res illa ab accipiente bona fide consumpta est, non tenebitur accipientem illam restituere. Ita sentiunt Cordoba in *summa quest. 109.* Antoninus 3. part. tit. 16. Cap. 1. §. 11. morab. 4. Sylvest. verbo Religio. 6. n. 7. Navarra Lib. 3. de restit. Cap. 1. num. 181. & num. 200. & Lib. 4. Cap. 2. nu. 122. citans Paludanum & Palacios, quos & sequitur Navarra de reddit. quest. 2. mon. 20. & Comm. 2. de regul. n. 21. & conf. 75. de regul. n. 5. Molina Tomo 1. de just. Tract. 2. disput. 140. & disputa 84. imò & Prælatus si donet, vel ob turpenti causam; vel sine justa causa, quia non habet ex

Gemina  
incidenti  
dubitationi  
satisfit.

LESU

Spirit. II